

Ελένη (Νίκος Γκατζογιάννης)

«Στις 28 Αυγούστου 1948, μια ζεστή αποπνιχτική μέρα, γύρω στις δωδεκάμισι, μερικές χωριάτισσες ζαλωμένες ξύλα κατέβαιναν ένα απόκρημνο μονοπάτι πάνω από το χωριό Λια, έναν οικισμό με σταχτιά λιθόχτιστα σπίτια σε μια βουνοπλαγιά κάτω ακριβώς από τα ελληνοαλβανικά σύνορα. Όπως οι γυναίκες αντίκρισαν το χωριό στα πόδια τους, απάντησαν μια φριχτή συνοδεία.

Μπροστά και πίσω, κρατώντας τουφέκια, ήταν κάμποσοι από τους κομμουνιστές αντάρτες, που κατείχαν το χωριό τους τελευταίους εννιά μήνες —ο εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα συνεχιζόταν. Φρουρούσαν δεκατρείς δεσμώτες, που βάδιζαν για εκτέλεση ξυπόλυτοι, τα πόδια τους μαύρα και πρησμένα από το φάλαγγα. Κάποιος, ανήμπορος από το ξύλο να βαδίσει ή έστω ν' ανακαθίσει, ήταν δεμένος πάνω σ' ένα μουλάρι.

Ανάμεσα στους κατάδικους ήταν και πέντε χωριανοί του Λια: Τρεις άντρες και δύο γυναίκες. Η πιο ηλικιωμένη σκουντούφλαγε με το χαμένο βλέμμα της τρέλας. Ήταν η θεία μου Αλέξω Γκατζογιάννη, πενήντα έξι χρονών. Η νεότερη, με καστανωπά μαλλιά, γαλανά μάτια και ξεσκισμένο λουλακί φουστάνι, έπιασε το βλέμμα από τις συγχωριανές της και κούνησε το κεφάλι της. Ήταν η μάνα μου, Ελένη Γκατζογιάννη, σαράντα ενός χρονών...».

Απόσπασμα από το βιβλίο «Ελένη»

«Είχα τρεις στόχους που έγραψα αυτό το βιβλίο. Ήθελα να γράψω για τα γεγονότα των πέτρινων χρόνων, ήθελα επίσης να περιγράψω τη ζωή του ελληνικού χωριού τότε. Ο σημαντικότερος όμως λόγος που το έγραψα ήταν για την οικογένειά μου, για τις αδελφές μου, για τα παιδιά μου, για τ' ανίψια μου. Για να γνωρίζουν ποια ήταν η Ελένη Γκατζογιάννη. Η έρευνα που έκανα με πλήγωσε πολύ, αλλά μου χάρισε και πολλές ανταμοιβές...».

Νίκος Γκατζογιάννης, συγγραφέας-δημοσιογράφος

Ο Νίκος Γκατζογιάννης (Nicholas Gage) ήταν ο μοναχογιός, το μοναδικό αγόρι

της Ελένης και Χρήστου Γκατζογιάννη, που γλύτωσε το παιδομάζωμα αλλά το ακριβοπλήρωσε με την δολοφονία της μάνας του. Οι αδελφές του Όλγα, Αλέξω (Κάντα), Γλυκερία και Φωτεινή όλες πήγαν στην Αμερική όπου ο πατέρας τους ο Χρήστος Γκατζογιάννης τις πάντρεψε όλες με Έλληνες μετανάστες. Στο βιβλίο του, εξιστορεί την καταδίκη και εκτέλεση της μητέρας του Ελένης, επειδή δεν παρέδωσε τον γιο της κατά το παιδομάζωμα στους αντάρτες.

Ο συγγραφέας, επιστρέφοντας αργότερα στην Ελλάδα, ψάχνει τους υπαίτιους για τον άδικο και βάνουσο θάνατο της μητέρας του και τους κατονομάζει έναν προς έναν, δηλώνοντας από την αρχή ότι όλα τα ονόματα και τα γεγονότα είναι πραγματικά. Επίσης μέσα από την ιστορία φαίνεται η ζωή στην ελληνική ύπαιθρο μέσα σε όλη της τη σκληρότητα, την υποκρισία, τα καλά και τα κακά της. Ενδεικτικό είναι άλλωστε ότι σαν πηγή έχουν χρησιμοποιήσει το βιβλίο ιστορικοί, συγγραφείς, μέχρι και ο Αμερικανός πρόεδρος Ρίγκαν το είχε σαν επιχείρημα σε ομιλίες του.

Το βιβλίο μεταφέρθηκε με τον ίδιο τίτλο στη μεγάλη οθόνη το 1985, με πρωταγωνιστές τον Τζον Μάλκοβιτς και την Κέιτ Νέλιγκαν, αν και η κυβέρνηση Παπανδρέου απαγόρευσε τα γυρίσματα σκηνών στην Ελλάδα και τους αυθεντικούς χώρους όπου επρόκειτο να γίνουν αρχικά (τελικά έγιναν στην Ισπανία). Η ταινία προβλήθηκε για λίγες ημέρες και στην Ελλάδα αλλά λόγω πολιτικών πιέσεων και επεισοδίων που προκλήθηκαν από οπαδούς του ΚΚΕ με επιθέσεις στους θεατές, τελικά η προβολή της διεκόπη. Το βιβλίο μεταφράστηκε σε 32 γλώσσες και ανακηρύχτηκε καλύτερο βιβλίο για το 1984 από τη Βασιλική Ακαδημία του Λονδίνου.

Πηγές

Κείμενο: enjoy.gr | enet.gr | e-grammes.gr